

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Likelydende brev til:

1. A. (klager)
2. B. (innklaget)
3. C. (innklaget)
4. D. (innklaget)

Deres ref:

Vår ref:

Dato:
11 07 03

KLAGE FRA A OVER PREMISSENE I X LAGMANNSRETTS DOM AV 12.04.02.

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 23. juni 2003 truffet vedtak i ovennevnte klagesak.

Vedtaket er truffet av nestleder Jon Høyland, medlem Wenche Frogn Sellæg, medlem Halvor Kjølstad, varamedlem Kari Mjølhus og varamedlem Frode Sulland. Leder Anne Lise Rønneberg og medlem Trine Buttingsrud Mathiesen er funnet inhabile og har fratrukket. Nestleder fikk i møtet fullmakt til å utforme skriftlig den begrunnelse for vedtaket som man ble enige om i møtet. Utkastet til begrunnelse er forelagt de øvrige medlemmer med frist til uttalelse. Begrunnelsen er inntatt nedenfor.

A, har i brev av 03.04.03 klaget over uttalelser i premissene i en saksomkostningsavgjørelse i X lagmannsretts dom av 12.04.02. Dommere i saken var lagdommer B, kst lagdommer C og tilkalt dommer, tingrettsdommer D.

Klagen gjelder premissene for en saksomkostningsavgjørelse. Det gjengis fra dommen:

”Vedrørende saksomkostninger for lagmannsretten, har retten funnet at en vesentlig del av kravet om dekning av utgifter til privat sakkyndig har vært unødvendig. Retten kan se at Y’s prosessfullmektig har hatt behov for å rådføre seg med en som har samlet kunnskap om skianlegg og sikkerheten i disse, men behovet kan ikke begrunne bistand i et slikt omfang. Spesielt vil lagmannsretten bemerke at den private sakkyndiges tilstedeværelse under forhandlingene i lagmannsretten bidro lite eller ingenting til å belyse saken. For ordens skyld vil retten nevne at tilsvarende gjaldt den private sakkyndige som møtte for Z. Utgiftsposten til privat sakkyndig reduseres med kr. 30.000- til kr. 10.101.”

Klager tar i klagen utgangspunkt i setningen: ”Spesielt vil lagmannsretten bemerke at den private sakkyndiges tilstedeværelse under forhandlingene i lagmannsretten bidro lite eller ingenting til å belyse saken.” Han anfører:

”Denne uttalelsen har avstedkommet problemer for meg i ettertid, både rent personlig og i mitt virke, og problemene fortsetter å vare ved. Det er ikke lett å fri seg fra det stigma som retten på denne måten har festet til en. Rettens motiv er mer enn uklart.

Dommere utgjør en samfunnsgruppe som på en mer direkte måte utøver makt over sine medborgere. Historien er full av eksempler på at om makt gis til personer som ikke forvalter den med nødvendig forstand, kan det bære galt av gårde. Så lenge det av dommen ikke tydeligere fremgår at kompetansefrarøvelsen er det minste berettiget, ber jeg utvalget kritisere uttalelsen og rette en advarsel til dommertribunalet.

I vedlagte notat går jeg grundigere inn på saken og mine anførsler.”

I det notatet klager har vist til, og som følger saksdokumentene, har han omtalt

- sine kvalifikasjoner og tidligere arbeid for rettsvesenet,
- at hans skriftlige rapport i saken ikke ble tillatt fremlagt i retten, og at han heller ikke fikk foredra rapportens viktigste resonneringer og konklusjoner muntlig, men bare svarte på spørsmål,
- dommernes mulige motiver ved å gi en ”direkte, krenkende og nedsettende uttalelse”,
- mulige tolkninger av rettens uttalelse,
- konsekvensene av uttalelsen, blant annet i tilknytning til at uttalelsen ble gjengitt i bransjeorganet ”Skiheisen”, og klagerens kommentar til dette ble sensurert.

Klagen med vedlegg har vært forelagt førstelagmannen i X som i brev av 29.04.03 har bemerket at klagen etter hans syn gjelder et forhold som

”... ligger... klart utenfor det nemnda har kompetanse til å ta opp. Det er ikke tale om unødvendige bemerkninger. De inngår som en nødvendig del av begrunnelsen for nedsettelsen. Det er heller ikke sterke ord, men det er brukt nøytrale ord for å gi uttrykk for hva som ble funnet bevist. Hvorvidt uttalelsen da virker klart sårende, er det ikke nødvendig å ta stilling til slik forarbeidene i NOU 1999:19 er formulert”.

I brev av 24.05.03 gir klager en kommentar til førstelagmannens uttalelse. Han presiserer at tilsynsutvalget selv må avgjøre sin kompetanse, og at uttrykket ”nøytral” ikke er dekkende for rettens ordvalg ”lite eller ingenting” i premissene.

Klagen er sendt de innklagede dommere til orientering. Tilsynsutvalget har ikke ansett det nødvendig å forelegge dem saken formelt til uttalelse, selv om saken er tatt til realitetsbehandling.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Det fremgår av domstolloven § 237 fjerde ledd at klagefristen er tre måneder fra forholdet som er grunnlag for klagen, fant sted eller etter at klageren ble kjent med eller burde ha vært kjent med dette forholdet.

X lagmannsretts dom er avsagt 12.04.02. Klageren ordlegger seg slik i det notatet som fulgte klagen, særlig nederst på side fire, at tilsynsutvalget må regne med at han ble kjent med dommen og omkostningsavgjørelsen ikke lenge etter domsavsigelsen, og iallfall mer enn tre måneder før klagen ble inngitt.

Klagen er datert 03.04.03 og er stemplet innkommet ved Domstoladministrasjonen 07.04.03. Klagefristen er oversittet og klagen kunne ha vært avvist på dette grunnlag.

Tilsynsutvalget har imidlertid funnet det riktig å behandle saken av eget tiltak. Det har utvalget anledning til å gjøre når det ikke har gått mer enn ett år fra forholdet fant sted til klagen ble tatt til behandling, jf domstoloven § 237 fjerde ledd annet punktum.

Tilsynsutvalget kan etter domstoloven § 236 fjerde ledd ikke vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig. Den påklagede uttalelse fremkommer som premisser for en saksomkostningsavgjørelse som kan overprøves i forbindelse med anke over hovedsaken, eller i selvstendig kjæremål. I forbindelse med overprøvingen av en omkostningsavgjørelse er også premissene for avgjørelsen gjenstand for prøving. Tilsynsutvalget kan verken vurdere avgjørelsen eller den vurdering som i premissene kommer til uttrykk for avgjørelsen, og kompetansen er dermed begrenset.

Tilsynsutvalgets kompetanse til å behandle slike klager er nærmere utredet av Domstolkommisjonen, jf NOU 1999: 19 side 325 flg, særlig side 326 første spalte, hvor det fremgår at tilsynsutvalget forutsettes å behandle ”uhøvisk eller utilbørlig” atferd fra dommerens side. Det uttales her videre at:

”Dette innebærer bl a at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forfølgning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse, ... Videre må bruk av unødvendig sterke ord og uttrykk i rettslige avgjørelser kunne føre til disiplinærtiltak, når de ord/uttrykk som er brukt er egnet til å virke klart sårende eller infamerende.”

Tilsynsutvalget må på denne bakgrunn avgjøre om utvalget har kompetanse til å realitetsbehandle klagen. Klageren hevder i det notat som fulgte klagen bl a at uttalelsene i premissene er ”hensynsløse” (side 1), ”krenkende og nedsettende” (side 2), ”overflødig” (side 2) og ”langt fra nødvendig” (side 5). Klagen bygger således på en pretensjon om at det foreligger en slik utilbørlig atferd fra dommernes side som utvalget etter Domstolkommisjonens angivelse kan prøve. Det må innebære at den ikke kan avvises, men skal realitetsbehandles.

Tilsynsutvalget har forståelse for at klageren har opplevd lagmannsrettens uttalelse om at ”den private sakkyndiges tilstedeværelse under forhandlingene i lagmannsretten bidro lite eller ingenting til å belyse saken” som krenkende. Selv om uttalelsen etter sin ordlyd og i sammenheng med den øvrige tekst begrenser seg til å vurdere den konkrete nytte av klagerens tilstedeværelse under hele hovedforhandlingen for de spørsmål retten skulle ta stilling til, ser det ut til at klageren har forstått uttalelsen langt på vei som en underkjennelse av hans faglige kyndighet. Slik synes uttalelsen etter klagerens utsagn også å ha blitt forstått og brukt mot ham senere i et fagtidsskrift.

Tilsynsutvalget kan likevel ikke se at uttalelsen innebærer en ”uhøvisk eller utilbørlig” atferd fra dommernes side som gir grunnlag for disiplinærtiltak. Lagmannsretten hadde

plikt til å vurdere om de omkostninger som ble krevet dekket av motparten, kunne anses rimelige og nødvendige for sakens opplysning. I forhold til de privatengasjerte sakkyndige måtte retten dermed ta stilling til i hvilken grad de sakkyndiges bistand var nødvendig i forhold til de faktiske og rettslige spørsmål retten skulle avgjøre. Lagmannsrettens vurdering skal komme til uttrykk i premissene slik at partene kan se om retten har anvendt loven riktig. Det innebærer at dommerne må ha en stor grad av frihet til å skrive hva de mener, selv om det kan føre til at noen føler seg krenket.

Det er i uttalelsen ikke brukt ”ord/uttrykk som er ... egnet til å virke klart sårende eller infamerende”, jf sitatet ovenfor. Selve vurderingen av om den sakkyndiges tilstedeværelse var til liten eller ingen nytte, kan utvalget, slik det er redegjort for ovenfor, ikke prøve.

Tilsynsutvalget for dommere har fattet slikt enstemmig

vedtak:

Det anvendes ikke disiplinertiltak overfor lagdommer B, daværende kst lagdommer C eller daværende tilkalt dommer, tingrettsdommer D.

*****

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe tilsynsutvalgets vedtak inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om tilsynsutvalgets vedtak. Det vises nærmere til domstolloven § 239.

Kopi av dette vedtaket sendes førstelagmann E.